

AHW(11)8502:1

Bruksela, 27 października 2011

BADANIA I INNOWACJE W ZAKRESIE ZDROWIA I DOBROSTANU ZWIERZĄT W UNII EUROPEJSKIEJ

- DOKUMENT ROBOCZY -

1. Wzrastające zapotrzebowanie na żywność wysokiej jakości, ograniczone zasoby naturalne, skutki zmian klimatu, przepływ dóbr i osób na całym świecie, pojawianie się i rozprzestrzenianie nowych chorób oraz konieczność utrzymania konkurencyjnego sektora rolnego, to tylko niektóre wyzwania z jakimi zmagają się europejski sektor hodowli. Światowa Organizacja Zdrowia Zwierząt (OIE) szacuje, że co roku choroby niszczą co najmniej 20% produkcji zwierzęcej, podczas gdy produktywność w UE powoli spada.

Obserwuje się spadek jakości żywności powszechnie dostępnej. W związku z czym żywność utrzymująca wysoka jakość jest coraz droższa i mniej dostępna. Wzrastające zapotrzebowanie na żywność wysokiej jakości wynika z ograniczonej jej ilości. Wraz ze spadkiem jakości żywności spada odporność ludzi a tym samym nasila się rozprzestrzenianie nowych chorób.

Sytuacja nasila się w produkcji zwierzęcej, ze względu na migrację zwierząt i przemieszczanie pasz na duże odległości. Zwiększa się tym samym ryzyko rozprzestrzeniania chorób wraz zwierzętami oraz wraz z paszą. Dodatkową przyczyną zaistniałej sytuacji jest zubożenie jakości paszy dla zwierząt.

2. Ze względu na rozdrobnione badania w sektorze rolnym UE, lukę komunikacyjną między nauką a sektorem rolnym oraz znaczne ograniczenie wydatków publicznych nie jest łatwo sprostać wyzwaniom oraz wykorzystać wyniki badań na poziomie gospodarstwa.

Generowanie istnieje luka komunikacyjna w sektorze nauki pomiędzy Państwami członkowskimi w celu wymiany informacji odnośnie realizowanych badań i ich rezultatów.

Brak transferu wyników badań od nauki do rolnictwa wynika z ograniczonych środków na wdrożenia uzyskanych wyników badań i na ten cel nastąpiło znaczne ograniczenie wydatków publicznych.

3. Wiadomo, że dobre zdrowie zwierząt oraz praktyczne, oparte na dowodach naukowych standardy dobrostanu zwierząt są ważnym motorem wysokiej produktywności gospodarstw hodowlanych. W ramach nowej strategii UE w zakresie zdrowia zwierząt, Komisja Europejska promuje podejście: *lepiej zapobiegać niż leczyć*. Jednakże w dalszym ciągu należy pracować nad stworzeniem odpowiednich narzędzi i udostępnieniem odpowiednich informacji rolnikom w całej Unii Europejskiej.

Jest to prawdą ale należało by skupić uwagę nad przyczyną spadku zdrowotności zwierząt i czynników które mają na to bezpośredni wpływ. Pytanie jest czy wdrażane standardy mogą mieć zastosowanie we wszystkich Państwach członkowskich, czy nie zasadnym jest by upraszać standardy, które pozwalają na zachowanie zdrowia zwierząt a tym samym obniżają koszty produkcji i czy te standardy powinny być takie same dla wszystkich gospodarstw w całej UE.

Działania prewencyjne powinny być rozpatrywane na poziomie poszczególnych Państw w zależności od specyfiki regionu. Odpowiednie narzędzia powinny być tworzone dla szerokiej gamy systemów zwierząt, dla wszystkich państw członkowskich UE

4. Utrzymanie dobrych warunków zdrowia i dobrostanu zwierząt w Europie leży w interesie całego społeczeństwa. Należy położyć większy nacisk na badania i innowacje mające na celu poprawę zdrowia i dobrostanu zwierząt na poziomie UE w ramach 7. Ramowego Programu Badań (FP7- KBBE Biogospodarka oparta na wiedzy) lecz również na poziomie państw członkowskich. Nowe wieloletnie ramy finansowe na lata 2014-2020 zawierają nową linię budżetową w wysokości €4,5 miliarda na biogospodarkę, badania i innowacje w rolnictwie objęte przyszłymi badawczymi programami ramowymi HORIZON 2020.

Jest oczywiste, że Konsumenty chcą wiedzieć, że zwierzęta, z wyjątkiem ich uboju do celów konsumpcyjnych, były dobrze traktowane oraz są wolne od chorób. Jednak kwestie dobrostanu zwierząt są bardzo subiektywne w całej UE.

W wielu przypadkach poprawa dobrostanu poprawi zdrowie, ale jeżeli zwierzęta w środowisku, są zdrowe, nie wykazują oznak stresu i utrzymują prawidłowe funkcje biologiczne, musimy jeszcze poprawić warunki opieki Musimy pamiętać, by znaleźć równowagę, gdyż nadmierna infrastruktura obsługi produkcji podnosi koszty produkcji oraz obniża konkurencyjność rolników na rynku.

Niektóre grupy społeczeństwa, chcą zhumanizować produkcję zwierzęcą. Dlatego należy zadać sobie pytanie: Jak daleko trzeba iść ze standardami? Czy inicjatywa jest wyszła od rolników w konsultacji z konsumentami, czy też strona trzecia podniosła tę kwestię?

5. Stały Komitet ds. Badań Naukowych w Dziedzinie Rolnictwa (SCAR) odgrywa ważną rolę pomagając Komisji i państwom członkowskim w lepszej koordynacji badań w europejskiej społeczności naukowej. Komitet ten reprezentujący wszystkie państwa członkowskie oraz 10 państw nie należących do UE ma ogromne znaczenie w dalszym wzmocnieniu badań w gospodarstwach hodowlanych.

6. W 2004 roku powstała Europejska Platforma Technologiczna na rzecz ogólnego zdrowia zwierząt (ETPGAH), której celem jest udostępnienie mechanizmów ustanawiających priorytety badań, mających na celu stworzenie nowych, lepszych narzędzi, jak na przykład szczepionek weterynaryjnych i badań diagnostycznych. ETPGAH jest inicjatywą zainteresowanych stron, która powstała w ramach 6. Ramowego Programu Badań (FP6) Komisji Europejskiej.¹ Copa-Cogeca jest jej aktywnym członkiem. ETPGAH pełni ważną funkcję w przekazywaniu priorytetów badawczych darczyńcom (np. Komisji Europejskiej, rządowi narodowym).

Jednym z przykładów inicjatywy poprowadzonej przez ETPGAH było stworzenie Europejskiej Przestrzeni Badawczej (ERA-Net) na rzecz zdrowia zwierząt, tzw. EMIDA ERA-NET. ERA-NET została utworzona przez grupę roboczą "Badania nad zdrowiem i dobrostanem zwierząt", która jest połączona ze Stałym Komitetem ds. Badań Naukowych w Dziedzinie Rolnictwa (SCAR). EMIDA ERA-NET została stworzona w celu koordynacji europejskich badań nad nowymi i najważniejszymi chorobami zakaźnymi zwierząt hodowlanych. Kontynuacją inicjatywy EMIDA jest ANIHOWA - nowa ERA-NET na rzecz zdrowia i dobrostanu zwierząt.

ETPGAH zachęcała również do stworzenia krajowych grup lustrzanych (mirror groups), których celem jest przekazywanie informacji na temat ich planu działań na poziomie państw członkowskich. DISCONTTOOLS (instrumenty kontroli chorób) są kolejnym przykładem działalności ETPGAH. W roku 2008 KE zgodziła się na finansowanie tej inicjatywy przez cztery lata, w celu ukierunkowania badań na opracowanie nowych ulepszonych szczepionek, leków i testów diagnostycznych dla 51 chorób.

¹ ETPGAH otrzymała €300.000 w 2005 roku w ramach funduszu założycielskiego na okres trzech lat od Komisji Europejskiej. Obecnie działalność ETPGAH jest finansowana przez zaangażowane strony zainteresowane.

7. Unia Innowacji jest jedną z siedmiu sztandarowych inicjatyw strategii Europa 2020. Komitety Copa-Cogeca z radością przyjęły informację o utworzeniu europejskiego partnerstwa innowacji (EIP) dla produktywności i zrównoważonego rozwoju rolnictwa oraz wyraziły wolę aktywnego udziału w tym programie. Platforma ta zachęca do tworzenia nowych i wydajnych procesów innowacyjnych (np. bardziej praktyczne wdrażanie wyników badań naukowych oraz oddolna identyfikacja problemów i rozwiązań). Stwierdzono, że żyzność gleby jest jednym z głównych czynników zwiększających produktywność i dlatego też powinna ona zostać objęta EIP. Jednakże nowe EIP powinno również zająć się kwestiami zdrowia i dobrostanu zwierząt.

Żyzność gleby nie jest tylko jednym z głównych czynników zwiększających produktywność ale również jest jednym z głównych czynników wpływających na zdrowie zwierząt. Mając na uwadze żyzność gleby rozumie się zasobność gleby w próchnicę. Im wyższy poziom próchnicy w glebie tym gleba jest żyźniejsza i bardziej produktywna a zarazem pozwala na wyprodukowanie paszy wyższej jakości. Dlatego też kwestie zdrowia zwierząt i zawartości próchnicy w glebie są nierozłączne. Nie ma potrzeby wyodrębniania odrębnego działania dotyczącego zdrowia i dobrostanu zwierząt. Natomiast należało by się skupić nad uproszczeniami w standardach pozwalające na utrzymanie zdrowia i dobrostanu zwierząt a zarazem dające wymierne korzyści w obniżeniu kosztów produkcji a tym samym zwiększenie konkurencyjności gospodarstw Państw członkowskich UE na rynku.

8. W ramach planu unijnych badań i innowacji nad zdrowiem i dobrostanem zwierząt należy zwrócić szczególną uwagę na pewne kwestie, w celu zwiększenia wydajności stosowanych badań i innowacji na poziomie gospodarstwa:
 - a. **Oddolne podejście przy tworzeniu europejskiego planu badań.** Większe zaangażowaniu rolników w tworzenie planu badań może zwiększyć skuteczność rozwiązywania praktycznych problemów.

Z zastrzeżeniem, że są ogromne braki w wiedzy rolników w całej UE. Niektóre rejony nadal wykorzystują technologie opracowane 10, 20, 50 lat temu. Wiele obszarów wciąż musi być dostosowana do nowszych technologii.

- b. **Promocja stosowanych badań nad zdrowiem i dobrostanem zwierząt,** które mogą znaleźć rozwiązania konkretnych problemów, jak np.: zmiany klimatu prowadzące do zbyt wysokich temperatur, emisje gazów cieplarnianych w sektorze hodowli, stosowanie niekonwencjonalnych pasz, nowe choroby, możliwość rozprzestrzeniania się chorób odzwierzęcych na odtworzonych terenach podmokłych i terenach odłogowanych, instrumenty na poziomie gospodarstwa umożliwiające szybszą diagnostykę chorób.

Ponadto wpływ zasobności gleb w próchnicę na zdrowie i dobrostan zwierząt

- c. **Zapewnienie lepszego stosowania wyników badań na poziomie gospodarstwa.** Publikacja wyników badań w ważnych czasopismach naukowych nie wystarcza. Muszą one również być wdrażane na poziomie gospodarstwa. Bardzo często zdarza się, że rozwiązania naukowe nie są stosowane, ponieważ wdrożenie ich wymaga dodatkowego nakładu pracy i dostosowania gospodarstwa lub są one nieopłacalne z ekonomicznego punktu widzenia. Ponadto nie zawsze istnieje związek między projektami UE a nowymi przetargami (np. projekt jakości dobrostanu i nowy projekt wskaźniki dobrostanu).

Aby można było wykorzystać wyniki badań w rolnictwie niezbędne są środki na wdrożenia, a także brakuje impulsu do wdrażania innowacji w formie opłacalności produkcji. Jest naturalnym zjawiskiem że jeśli dana produkcja jest nieopłacalna lub zwraca się w okresie dłuższym niż 5 lat to zasadność inwestycji jest negatywna. Brak środków inwestycyjnych na wdrożenia i fachowe doradztwo.

- d. **Potrzeba lepszej koordynacji i współpracy w prowadzeniu badań stosowanych we wszystkich państwach członkowskich** w celu uniknięcia duplikacji, ułatwienia przepływu wiedzy oraz ograniczenia czasu koniecznego do znalezienia rozwiązań. Stworzenie wartościowych sieci komunikacyjnych i powiązań poprawiłoby ogólną skuteczność, w tym skuteczność wyników badań. Ponadto lepsza innowacyjność w łańcuchu żywnościowym mogła by zwiększyć wartość inicjatyw, np. tworzenia i doskonalenia produktów.
- e. **Potrzeba połączenia publicznych i prywatnych badań i innowacji** poprzez dalszy rozwój koncepcji partnerstw publiczno-prywatnych na poziomie UE i państw członkowskich w zakresie badań, rozwoju i innowacji. Gdy jest to możliwe, organizacje finansowane przez statutowe opłaty sektora rolnictwa powinny również zostać partnerami, ponieważ jako organizacje należące do rolników mogą odegrać ważną rolę w programowaniu i finansowaniu badań w niektórych państwach członkowskich. Rolnicy i przemysł rolny prowadzą już wiele badań w dziedzinie zdrowia zwierząt (np. zapalenie sutka) i dobrostanu zwierząt (np. protokoły oceny dobrostanu). Działania te powinny stanowić część programów badań i innowacji finansowanych ze środków publicznych.

Wiele badań naukowych jest obecnie realizowanych na terenie UE i nie zawsze wyniki badań są udostępniane ze względu na możliwość uzyskania przewagi konkurencyjnej w określonym sektorze produkcji. Nadal żyjemy w 27 poszczególnych krajach i wciąż borykamy się z wewnętrzną konkurencją między państwami członkowskimi UE. Najlepiej dla Polskich rolników by było gdybyśmy mieli dostęp do dobrych wyników badawczych i ich praktycznych zastosowań, abyśmy mogli utrzymać przynajmniej minimalną rentowność produkcji rolnej.

- f. **Różnorodność hodowli w Europie.** Musimy dostosować nowe technologie / innowacyjne rozwiązania do wielu różnorodnych gospodarstw hodowlanych. W wielu przypadkach badania koncentrują się na dużych jednostkach produkcyjnych. Jednakże nie należy zapominać o praktycznych innowacyjnych rozwiązaniach dla gospodarstw mieszanych oraz średnich gospodarstw rodzinnych.

Wykorzystanie wyników badań i nowości technologicznych jest uzasadnione gdy podnosi rentowność produkcji lub też zmniejsza zaangażowanie rolnika w proces produkcji. Dlatego też rozwiązania oferowane rolnikom powinny być dostosowane do struktury agrarnej gospodarstw w krajach UE, gdzie przeważają małe i średnie gospodarstwa rolne.